

ode aan de magische kracht van de muziek. Maar in dit geval is er geen happy end: zelfs de muziek heeft niet het laatste woord. Na een lang diminuendo op het einde wordt de dirigent door engelenfiguren aangemaand op te houden: de muzikanten knippen hun lichten uit en alleen het gestamel van het orakel (Tom Jansen) blijft hoorbaar. In deze wereld zonder muziek heerst de ontluistering: 'Where are you... I can't see you ...It hurts...(...) Did you look back? You didn't, did you?' In de voorafgaande scène kan nog gezongen worden en gedroomd worden: 'tu ed io / questa notte /io vengo / vieni'. Het gezongen woord wordt geconfronteerd met het gesproken. De vervoering van het ene wordt getackeld door de cynische nuchterheid van het andere. De zo geroemde almacht van de muziek wordt tot zijn ware proporties herleid: is het geen droom, geen 'wishfull thinking'? De muziek in *Orfeo* draagt daarvan de sporen: zij is lyrisch, elegisch en bescheiden. Dit 'donkere lied' lost niets op, voert niet tot een einde. Het orakel zegt in het eerste bedrijf: 'A failure is hard to accept', het lied helpt de mislukking te overleven. Zeker als Huub Claessens de melodieën sotto voce uitspint: een lamento dat de pijn sublimeert, maar ook 'muziek aan de rand van de stilte'.

De opera van Fabre kreeg het leeuwen-

deel van de belangstelling. Nochtans vond ik haar eigenlijk het minst interessant. Je wist bij voorbaat wat je zou te zien krijgen. Het is een variatie op hetzelfde thema: je vindt heel wat terug uit *Das Glas im Kopf*. Het is weer allemaal razend knap gedaan, visueel uiterst aantrekkelijk, maar ergens te doorzichtig. De vondsten verworden tot tics, de gesuggereerde diepzinnigheid overtuigt niet. Je staat wat radeloos tegenover de in werking gezette grote machinerie. Het is niet dat je je verveelt. Maar wat moet je ermee? Het publiek genoot, ik zag mensen applaudisseren die voor *Das Glas im Kopf* hun handen niet op elkaar kregen. Fabre is salonfähig geworden en wat hij biedt, vertoont zoveel overeenkomst met opera zoals te verwachten en te voorzien is, dat er niets subversiefs meer uit de bus komt. Hoewel, de betovering van Fabres schoonheid heeft iets gevaarlijks: er zitten donkere kanten aan. De esthetisering van orde en geweld roept reminiscenties op aan andere beelden die niet tot het theater beperkt zijn gebleven. Deze dimensies maken van *Silent Screams* een veelduidige ervaring, die je geïrriteerd achterlaat.

Twee maten

Het operafestival was een belangrijk gegeven. In de meeste perskritieken kon je

lezen dat er geen meesterwerken gecreëerd werden en dat de toekomst van de opera als genre er na het festival ook niet beter voorstond. Dat zijn zulke lapidaire vaststellingen, dat je ze ook had kunnen formuleren zonder enige produktie bekeken te hebben. Heeft dit festival meesterwerken voortgebracht? Waarschijnlijk niet. Heeft dit festival de opera een nieuw elan gegeven? Dat zou wel kunnen; samen met andere kleinschaligere initiatieven toont dit festival aan dat er een en ander mogelijk is: in Vlaanderen beweegt er iets in het muziektheater en dat is een fundamenteel gegeven. Wat ik ook weet is, dat deze drie stukken mij onuitsprekelijk meer geboeid hebben, dan het overgrote deel van hetgeen ik in de geïnstitutionaliseerde operahuizen te zien krijg. Zij getuigen van engagement en bereidheid tot risico en van het verzet tegen het zich monddood te laten maken door diegenen die het grote gelijk en vele grote, maar dode componisten aan hun kant hebben. In operamiddens heeft dit veel weg van een uitzichtloze strijd. Maar bestaat de kunst er niet in dat gevecht aan te gaan en het onmogelijke mogelijk te maken?

Gunther Sergooris

KUNSTENCENTRUM VOORUIT november * december SMAAKMAKENDE REGISSEURS

FRANS STRIJARDS: Art & Pro, 'Play Strindberg'
2, 3 NOVEMBER

JAN RITSEMA, ARLETTE WEYGERS, TANIA VAN DER SANDEN:
Toneelschuur, 'Klaar voor Misbruik'
4, 5 NOVEMBER

PAUL KOEK & JOHAN SIMONS: Hollandia, 'M is muziek, monoloog en moord'
Muziek: Louis Andriessen, Tekst: Lodewijk de Boer, Orkest: De Volharding
6 NOVEMBER

LUKAS VANDERVOST: De Tijd, 'De Fantasten'
9, 10, 11 NOVEMBER, 19U00 (!)

LUK PERCEVAL: Blauwe Maandag Cie., 'Joko fête son anniversaire'
17 T/M 20 NOVEMBER, 20 T/M 23 DECEMBER

LUK NYS: Nova Zembla, 'Zondvloed'
23 T/M 27 NOVEMBER

JAPPE CLAES: Theater Teater, 'Het Gaat Barsten'
30 NOVEMBER, 1 DECEMBER

PAUL KOEK: Hollandia, 'Gelukkige Dagen'
30 NOVEMBER, 1 T/M 4 - 7 T/M 11 DECEMBER

INFO: 09/223 82 01

VOORUIT 

ASLKE

 AFRODE

DEMORGEN

 Pransee